

СТАНОВИЩЕ

от

**доц. д-р Валентина Ангелова Драмалиева, преподавател в УНСС,
член на научно жури за присъждане на образователната и научна степен „доктор”,
научна специалност „Етика”**

за

**дисертационния труд на Росица Илиичева Дикова на тема
„Нормативността в класическата литературна вълшебна приказка
(Социалната история на жанра и проекта за детство в модерна Европа)”**

Представената ми за становище дисертация е структурирана в увод, 3 глави, заключение и библиография, които са развити на 229 стандартни страници, и според формалните критерии отговаря на изискванията.

Избраната тема за дисертация е интересна, защото задоволява интелектуалното любопитство както на изкушените в областта на етиката и на литературата, така и на много други хора. Но тя е интересна също и затова, че има приложна значимост за възпитанието и за създаването на литература за деца.

Интересът към темата се демонстрира ярко и последователно и от авторката, която с удоволствие и любопитство се гмурка в дебрите на историята, географията, еволюцията и трансформацията на детските вълшебни приказки, откривайки важни за себе си неща и служейки си не само с научна, но и с приказна терминология. Същевременно това не е безцелно, а има задачата да се пресече с основни моменти от развитието на модерното понятие за детство и с наративната етика, за да разкрие механизмите за инкорпориране на нормативността във вълшебната приказка и да достигне до процеса на социализация и до магическата фраза за събуждане на моралното въображение.

Уводът описва обхвата на отделните глави и дава да се разбере, че темата е сложна и многоаспектна, но това би могло да се постигне по-ясно и на по-малко от 17 страници, ако се систематизира и освободи от излишното преразказване и експлицитно се представят целта и задачите на изследването. Първата глава е посветена на уточняване на понятията и на историята на вълшебните приказки. Представени са

позициите на различни автори, но се чувства липсата на една по-надеждна систематизация. Втората глава проследява еволюцията на вълшебната приказка в контекста на модерното понятие за детство, топосите на детството, социалната история на детството. Представени са различни адаптации и промени в популярни приказки. Третата глава визира етическата страна в трансформациите на приказките, като се концентрира върху наративната етика. Прави се опит за ре-дефиниране на нормативността, съдържаща се в класическата вълшебна приказка при институционализирането ѝ като жанр за деца. Специално внимание се отделя на моралната психология. Посочват се различни нормативни кодове, социално значими модели на поведение, прескриптивни рецепти за социализация, наративни схеми, различни интерпретации на трансформациите на приказките, както и новите топоси на детството. Заключението се простира на 10 страници и в голяма степен преразказва изложението по глави и дублира увода. Смятам, че би било по-добре, ако в заключението се наблегне повече на изводите, на бъдещите намерения, на евентуалните промени в очакванията и хипотезите, настъпили в резултат на изследването. Библиографията е солидна и включва над 200 източника, които са модерно описани, макар и с дребни редакторски пропуски.

Авторката демонстрира една широка обща философска култура, добро познаване на множество автори по конкретната проблематика, интердисциплинарен подход, стремеж към оригиналност, умение за различен прочит на установени модели.

В добрия колегиален тон следва да се направят и някои препоръки, които вече не могат да подобрят дисертационния труд, но биха могли да са от полза за всяка бъдеща работа на авторката. Стилът като цяло е доста разводнен, а дисертацията би спечелила много, ако е по-стегната и систематизирана. Смятам, че големият обем на дисертацията в случая е недостатък, а не предимство. Понякога авторката се впуска в прекалено дълго и като че ли самоцелно преразказване при позоваването на определени автори, което измества акцента на изложението. Тези и други подобни отклонения затрудняват възприемането на текста. Употребата на ужасяващо дълги сложни изречения, които често са вътрешно несъгласувани, води до тяхното неразбиране, а също – до обща загуба на връзки и аргументация. Заедно с това се използва един твърде

претенциозен, често дори наукообразен, език. Някои от изразите са неточни и звучат двусмислено на български, защото са преведени дословно. Авторката говори за себе си както в единствено, така и в множествено число, като понякога това се случва в едно и също изречение. И накрая, няма как да подмина множеството правописни грешки, които изобилстват в цялата работа - особено пунктуация, пълен член, съгласуване, кратко и дълго „и"... Да се пише правилно и ясно не е пожелание, а необходимо условие за всяка научна работа.

В заключение ще посоча, че оценявам като цяло положително избора на темата, положените усилия в проучването на литературата, оригиналните интерпретации и връзки, цялостната систематизация на дисертацията и безспорната философска култура на докторантката, Росица Дикова, и препоръчвам на почитаемото жури да ѝ присъди образователната и научна степен „доктор” в научната специалност „Етика”.

27 юли 2011 г.

Подпис: